

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ЕКОЛОГІЧНА МЕРЕЖА: МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ТА ПРОЕКТУВАННЯ

Навчальний посібник

Укладач С. В. Совгіра

Умань
2023

Рецензенти:

Ткач Є. Д., доктор біологічних наук, заступник завідувача відділу агроекології і біобезпеки Інституту агроекології і природокористування НААН України;

Кватернюк С. М., доктор технічних наук, професор, професор кафедри екології, хімії та технологій захисту довкілля Вінницького національного технічного університету;

Грабовий В. М., кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник, в.о. директора Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України

*Рекомендовано до друку вченою радою
природничо-географічного факультету*

*Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол №10 від 31 травня 2023 р.)*

Екологічна мережа: механізм формування та проектування: навч.
Е45 посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ;
уклад. С. В. Совгіра. – Умань: Візаві, 2023. – 424 с.

У навчальному посібнику подано характеристику екомережі України як форми збереження ландшафтного та біотичного різноманіття. Висвітлено властивості, принципи формування, структуру, функції національної екомережі, правове забезпечення її проектування та механізм формування. Розкрито особливості організації об'єктів природно-заповідного фонду та управління ними засобами ландшафтно-екологічного планування, порядок формування переліків об'єктів та територій національної екомережі, процедуру формування переліків територій та об'єктів екологічної мережі, порядок створення територій та об'єктів ПЗФ та планування їх подальшого функціонування, пошук перспективних об'єктів для заповідання та розвитку екологічної мережі.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти та викладачів екології та біології закладів вищої освіти.

УДК 502/504(075.8)

©Совгіра С. В., уклад., 2023

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОМЕРЕЖІ УКРАЇНИ ЯК ФОРМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛАНДШАФТНОГО ТА БІОТИЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ	5
1.1. Передумови формування національної екомережі України	5
1.2. Аналіз сучасного стану розроблення та впровадження регіональних і місцевих схем формування екомережі	19
1.3. Поняття екологічної мережі	22
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОМЕРЕЖІ	30
2.1. Міжнародна класифікація природно-заповідних територій	30
2.2. Екомережа: властивості, принципи формування, структура, функції	31
2.3. Складові території структурних елементів екомережі	44
РОЗДІЛ 3. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЄКТУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОМЕРЕЖІ	57
3.1. Правове регулювання екомережі	57
3.2. Інтеграція правового режиму національної екомережі	82
3.3. Правовий режим ключових територій екомережі	99
3.4. Правовий режим сполучних територій екомережі	116
3.5. Правовий режим буферних територій екомережі	128
3.6. Правовий режим відновлених територій екомережі	137
РОЗДІЛ 4. МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ЕКОМЕРЕЖІ УКРАЇНИ	155
4.1. Основи інституційно-функціонального механізму формування та збереження національної екомережі	155
4.2. Розроблення схем екомережі в Україні	178
4.3. Особливості організації об'єктів природно-заповідного фонду та управління ними засобами ландшафтно-екологічного планування	198
4.4. Порядок формування переліків об'єктів та територій національної екомережі	251
4.5. Процедура формування переліків територій та об'єктів екологічної мережі	261
4.6. Порядок створення територій та об'єктів ПЗФ та планування їх подальшого функціонування	274
4.7. Пошук перспективних об'єктів для заповідання та розвитку екологічної мережі.	293
4.8. Екологічна мережа та об'єкти заповідного фонду як основа туристсько-рекреаційного потенціалу території	374
ВИСНОВКИ	403
ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	409